

Obr. 1 Odpočíváme s Michalem v domku hlídače na Kóm es-Sultánu v Abydu (foto J. Malátková)

Jaroslav Michal Pařík

Osobní vzpomínka

Miroslav Verner

Někdy na jaře r. 1995 zazvonil telefon a neznámá žena mi sdělila, že volá jménem pana Paříka, který by se se mnou rád sešel ve věci sponzorování české egyptologie. A tak jsem se seznámil s Michalem, který se časem, kdy jsme se více poznali, stal jedním z mála mých opravdových přátel. Jak nečekaně vstoupil do mého života, tak nečekaně z něj také odešel. Zemřel náhle 10. srpna 2014.

Byli jsme vrstevníci, ale jak se později ukázalo, sdíleli jsme podobný pohled na život a svět a v lecčems jsme měli i podobný osud. Michal, narozený 23. září 1941, pocházel ze známé moravské podnikatelské rodiny, která v Napajedlech vlastnila firmu Slavia / Bratři Paříkové na výrobu naftových motorů a zemědělské techniky. Po komunistickém puči v únoru 1948 Paříkovi za dost dramatických okolností emigrovali a po mnoha peripetiích nakonec zakotvili ve Francii. Zde Michal absolvoval filozofickou fakultu pařížské Sorbonny, kde se mj. věnoval také studiu orientálních jazyků, a poté nastoupil do diplomatických služeb. V r. 1990 se spolu s rodinou vrátil do Československa, požádal o navrácení majetku a začal se svým bratrem Markem podnikat. Patří jim mj. pekárny United Bakeries a řada firem v České republice i v zahraničí.

Jak už jsem zmínil, Michala přitahoval Orient, jeho jazyky, historie i kultura. Po návratu z emigrace se z pochoptitelných důvodů začal zajímat o orientalistické bádání ve

své vlasti a zaujaly ho zejména výsledky práce české egyptologie. Rozhodl se náš egyptologický výzkum podpořit. Učinil tak v souladu se zásadami a tradicí své rodiny, pro niž nejen podnikání, ale i podpora kulturního vzestupu našeho národa byly neoddělitelnou samozřejmostí. Zároveň však Michal zastával názor, že by podpora ze soukromých zdrojů neměla zcela nahrazovat stát a jeho odpovědnost za rozvoj vědy. Rozhodl se proto přispět zejména na ty aktivity Českého egyptologického ústavu Filozofické fakulty UK, které se týkaly popularizace výsledků egyptologického bádání a přiblížení země na Nilu široké veřejnosti.

Ve spolupráci s režisérem doc. Janem Boňkem jsme se s Michalem dohodli, že bude sponzorovat vytvoření série televizních dokumentů, jež by naší veřejnosti přiblížily práci a objevy českých egyptologů na našich dvou archeologických koncesích v Egyptě – na pyramidovém poli v Abúsíru a v oáze el-Hajez v Západní poušti – a také některé z nej-

Obr. 2 V Karnaku vzpomínáme na Rilkeho báseň o tomto velechrámu (foto Archiv kulturní agentury LA BON)

Obr. 3 Michal s Janem Boňkem v Amarně (foto Archiv kulturní agentury LA BON)

známějších egyptských archeologických lokalit a památek, jakož i výzkumy, které na nich aktuálně probíhají. Díky Michalově podpoře vzniklo několik televizních dokumentů o slavných památkách napříč celým Egyptem, od Abú Simbelu až po Alexandrii. Zvláště cenné jsou dokumenty natočené o pamětihodnostech nacházejících se v oázách v Západní poušti – Chárze, Dáchle, el-Hajezu, Bahríji a Sívě, v místech, která v současnosti jsou, a možná ještě velmi dlouho budou, z bezpečnostních důvodů nepřístupná.

Michal se všech filmových výprav za egyptskými pamětihodnostmi osobně účastnil (spolu se svou paní Zdenou a někdy také s dětmi či přáteli). Jestliže Michala dříve Egypt a poklady jeho kultury přitahovaly, pak během filmových výprav jejich kouzlu navždy propadl. O všechna nav-

štívená a filmovaná místa se vždy živě zajímal. Předem si prostudoval vše, co o nich sdělovaly standardní turistické příručky typu Blue Guide, a navíc si ode mě nechal vysvětlit další související historické informace. Navzdory svým letitým potížím s bederní páteří trpělivě šlapal od památky k památce, ať už to bylo v chrámovém komplexu v Karnaku nebo na místě našeho výzkumu v Bír Šovíši v oáze el-Hajez. Fascinovala ho poušť, její abstraktní krása a současně hrozivá nekonečnost, která člověka vede k sebereflexi a meditaci; ostatně ne nadarmo se právě v pouštích Egypta zrodil monasticismus. Domnívám se, že možná právě proto Michalovi ze všech míst, která jsme spolu v Egyptě navštívili a jež se mu všechna moc líbila, přece jen nejmíc učarovaly oázy v Západní poušti.

Obr. 4 V rest housu v Abydu (foto Archiv kulturní agentury LA BON)

Na cesty s Michalem po Egyptě mi navždy zůstalo v paměti mnoho vzpomínek. Sotva se dá zapomenout například na náš společný výstup na horu Desatera (Gabal Músá) na Sinaji, jejíž výška dosahuje bezmála 2300 m nad mořem. Nebyla to úplně snadná cesta, nejprve vedla kamenitým údolím a pak po nekonečných skalních schodech na vrchol hory, z něhož jsme pozorovali západ slunce. Z nerozváženosti jsme podlehlí rozomítce a kouzlu *genia loci* a rozhodli se na vrcholu přenocovat. Půjčili jsme si od zde přebývajících beduína umaštěné houně a rozestřeli je na volné, ale povážlivě se svažující skalní plotně. Michal nás s lehkým úsměvem pozoroval, pak prohlásil, že tak daleko jeho romantické touhy nesahají, a na dolním konci skalních schodů si pronajali se svou paní velbloudy a vrátili se do hotelu Plaza nedaleko kláštera sv. Kateřiny na úpatí hory. V noci jsme nezamhouřili oči, pořád jsme popotahovali houně, abychom nesklouzli do propasti pod námi. JUDr. Jaroslav Brož, který s námi čekal na nezapomenutelný východ slunce nad Sinajem, procedil mezi zimou drkotajícími zuby neméně nezapomenutelnou větu: „My tu klepeme kosu na placáku a Michal si užívá v Plaze“. Dalším pozoruhodným zážitkem, především pro Michala jako spolujazdce United Bakeries, bylo čekání ve frontě na čerstvé chlebové placky v Bawiti, centru oázy Bahrija. Když na něho došla řada, z malého okénka v očouzené zdi se vynořila ruka, která mu za 1 egyptskou libru pohodila několik horkých placek. A jak nám všem chutnaly! Dokonce tak, že se Michal s majitelem pekárny setkal, prohlédl si placky kynoucí na prknech na ne právě čisté hliněné podlaze, pec a nakonec pekařského „konkurenta“ z Bawiti pozval na své náklady na exkurzi do svých moderních pekáren v České republice. K návštěvě ale nakonec nedošlo...

Měli jsme plno plánů, jaká místa a památky v Egyptě bychom ještě měli navštívit a nafilmovat. Uvažovali jsme o Východní poušti, kterou většina lidí zná jen z pohledu od pláží v Hurgádě nebo Marsa Alam. Přitom je právě její skalnatá krajina už od starověku doslova protkaná karavanními cestami a slavnými archeologickými lokalitami, lomy počínaje a přístavy konče. Zhoršující se bezpečnostní situace v této oblasti nám v tom však zabránila. Dalším naším snem bylo vydat se za památkami do pohorí Gilf Kebír a k němu přiléhajícího Velkého písečného moře na pomezí Egypta, Libye a Súdánu. Dnes je tam bezpečnostní situace ještě horší než ve Východní poušti. Člověk míní, Alláh mění...

Filmové dokumenty běžely v České televizi opakovaně a shlédly je miliony diváků, vždyť jen desetidílný seriál hodinových dokumentů *Nové objevy ve starém Egyptě* letos vysílá ČT už poosmé! K tomu, že se toto dílo zdařilo, přispělo nejen Michalovo sponzorství, ale také shoda šťastných okolností, především podpora ze strany mého dlouholetého přítele (a občasného oponenta v odborných diskuzích o výzkumu pyramid) dr. Zahiho Hawasse, předního egyptského archeologa, který se později stal ministrem pro památky Egypta. Jeho velkorysé povolení nám umožnilo bezplatně natočit prakticky vše, o co jsme požádali, a to i na místech, kde hodina filmování stojí řádově tisíce egyptských liber.

Michal však nesponzoroval jen uvedené filmové dokumenty. Vděčím mu i za podporu některých svých knižních projektů. Kdybych měl jen několika slovy charakterizovat jeho osobnost, pak bych musel říci: kulturní rozhled, dobrosrdečnost, velkorysost a laskavost. V Michalovi jsem ztratil přítele, bude však chybět i české egyptologii.

Obr. 5 Michal se Zdenou čekají na káhírské ulici na taxi (foto J. Malátková)

